



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกรในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

An Extension of Aromatic Coconut Production Accordance with Good Agricultural Practices
of Farmers in Bang Phae District, Ratchaburi Province

มุกดา เจริญศิลป์ (Mookda Jarajasin)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)² เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalerm Sak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตมะพร้าวน้ำหอม 5) ความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรปี 2564 และไม่ได้รับรอง GAP จำนวน 480 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตร ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง 143 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับสลาก เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 60.16 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประสบการณ์ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 8.57 ปี แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.99 คน เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารการผลิตมะพร้าวในระดับปานกลาง พื้นที่เกษตรเฉลี่ย 13.87 ไร่ ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,912.76 ลูกต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 5,626.44 บาทต่อไร่ รายได้เฉลี่ย 18,343.46 บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่พ่อค้ามารับซื้อที่สวน 2) เกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมระดับมาก มีเพียงประเด็นการบันทึกข้อมูลที่มีปัญหามาก 3) ปริมาณผลผลิต และรายได้ มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) เกษตรกรมีปัญหในการผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีระดับมาก ได้แก่ การบันทึกข้อมูล การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และการใช้วัตถุดิบทางการเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐ ให้ความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี การบันทึกที่เข้าใจง่าย ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการแปรรูป 5) เกษตรกรต้องการการส่งเสริมระดับมากที่สุดในการบันทึกข้อมูล ต้องการช่องทางการส่งเสริมในระดับปานกลางจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านวิธีการส่งเสริมระดับปานกลางในรูปแบบทัศนศึกษา แนวทางการส่งเสริม โดยการส่งเสริมความรู้ในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากนักส่งเสริมทั้งภาครัฐและเอกชน ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นแผ่นพับ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นวิดีโอหรือสร้างกลุ่มออนไลน์ การทัศนศึกษาดูแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างการรับรู้โดยให้เกษตรกรต้นแบบบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกษตรกรปฏิบัติและขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำสำคัญ มะพร้าว น้ำหอม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช mook_ja21@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic factors of farmers 2) practices according to good agricultural practices 3) factors affecting the adoption of Good Agricultural Practices (GAP) 4) problems and suggestions regarding aromatic coconut production 5) needs and extension guideline for coconut production. The population of this study was 480 aromatic coconut production farmers in Bang Pae district, Ratchaburi province who had registered as farmers in 2021 and had not get GAP certification. The sample size of 143 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 and simple random sampling method through lottery selection. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, and multiple regression analysis. The results of the study found out that 1) most of the farmers were male with the average age of 60.16 years old, completed primary school education, had the average experience of coconut production of 8.57 years, and had the average labor in the household of 1.99 people. Farmers received the information about coconut production at the moderate level, the average agricultural area was 13.87 Rai, the average productivity of 1,912.76 coconut/Rai, the average of production cost of 5,626.44 Baht/Rai, and the average income of 18,343.46 Baht/Rai. Most of the sellers came to the farm to buy products. 2) Farmers practiced according to GAP, overall, at the high level with only the topic of data recording that they practiced at the low level. 3) Factors affecting the adoption according to GAP included product quantity and income with the statistically significant level of 0.01 3) Product quantity and income affecting the adoption according to GAP with the statistically significant level of 0.01 4) Farmers had problems at the high level in the issues such as data recording, quality management in production process prior to the harvest, and the application of agricultural dangerous material .They suggested the government agencies to give out knowledge about disease and pest, reduction of chemicals, user friendly recording, and promotion of group formation and processing. 5) Farmers need to receive the extension at the highest level in the aspect of data recording. They also need the channel of extension at the moderate level from the government officials through the extension method at the moderate level in the form of field trips. The extension guidelines by encouraging knowledge extension in aromatic coconut production according to GAP from government and private agricultural extension officers, publication media in the form of pamphlets, and electronic media in the form of videos or online group creation through the method of field trip to demonstration crops of successful farmers to create perception by having model farmers to give lecture, to demonstrate, and actual practice in order for farmers to practice and apply for GAP certification.

Keywords: Aromatic coconut, Good Agricultural Practices, Factor affecting the adoption



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการรักษาสภาพกำลังเป็นที่นิยม ผู้บริโภคส่วนใหญ่ในโลกเริ่มให้ความสำคัญกับสุขภาพ คุณภาพ และสุขอนามัยของอาหารที่บริโภคมากขึ้น ต้องการผลผลิตที่มีความปลอดภัยจากสารเคมีปนเปื้อนและจุลินทรีย์ที่เป็นอันตราย ต่อคน สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิตของวัตถุดิบได้ ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องผลิตอาหารที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ทัดเทียมสากล ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ที่กำหนดโดยองค์การอาหารและ เกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) โดยประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์มะพร้าวไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในปี 2564 ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 388,388,000 กิโลกรัม มูลค่า 9,363,432,525 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ซึ่งคาดว่าแนวโน้มการส่งออกมะพร้าวน้ำหอมจะเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเฉพาะประเทศจีนเป็นตลาดใหญ่ที่สุด ส่งออกสหรัฐอเมริกา ไต้หวัน ออสเตรเลีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย ยุโรป และตะวันออกกลาง โดยประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตมะพร้าวอ่อนที่สำคัญ และมีจุดเด่นเรื่องกลิ่นหอมเป็นที่ต้องการในตลาดโลก

มะพร้าวน้ำหอมจังหวัดราชบุรีได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication : GI) กล่าวคือ เป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง เนื่องจากมีการปลูกมายาวนาน และมีลักษณะเด่นเฉพาะ เป็นมะพร้าวน้ำหอมพันธุ์เตี้ย มีเปลือกสีเขียวสด ก้นจีบ ตรงกลางผลป้องกัน เนื้อหนาสองชั้น น้ำ มะพร้าวมีรสหวานและกลิ่นหอมคล้ายใบเตย (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2560) โดยจังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ปลูกมะพร้าว 46,702.95 ไร่ จำนวนเกษตรกร 5,101 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) เป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสมเป็นดินปากแม่น้ำ ที่มีธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุสะสม พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตมีรสชาติหวาน หอม เป็นพืชที่ปลูกง่าย ให้ผลผลิตเร็วและต่อเนื่องยาวนาน มีตลาดรองรับที่แน่นอน ทำให้เกิดการ สร้างรายได้ที่ต่อเนื่องและมั่นคง

อำเภอบางแพเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมจำนวน 6,046.07 ไร่ มีเกษตรกรที่ขึ้น ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 508 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) และเกษตรกรที่ได้ใบรับรอง GAP มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.51 (กรมวิชาการเกษตร, 2564) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับ จำนวนเกษตรกรทั้งอำเภอ ทั้งนี้ เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางแพมุ่งเน้นการผลิตเชิงปริมาณ มีการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ก่อให้เกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ อากาศ สิ่งแวดล้อม ดังนั้นควร ส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาการผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่มี คุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นมาตรฐานคุณภาพที่ตลาดต้องการ มีขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความ ปลอดภัยตั้งแต่พื้นที่ปลูก การใช้น้ำ การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวผลผลิต การ ขนย้ายผลผลิต การปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ และการบันทึกข้อมูลในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน (สำนักงานมาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2551) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคทั้งในประเทศ และสามารถขยายพัฒนาไปสู่การส่งออก ต่างประเทศได้ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรได้ประกอบอาชีพเกษตรอย่างยั่งยืนและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

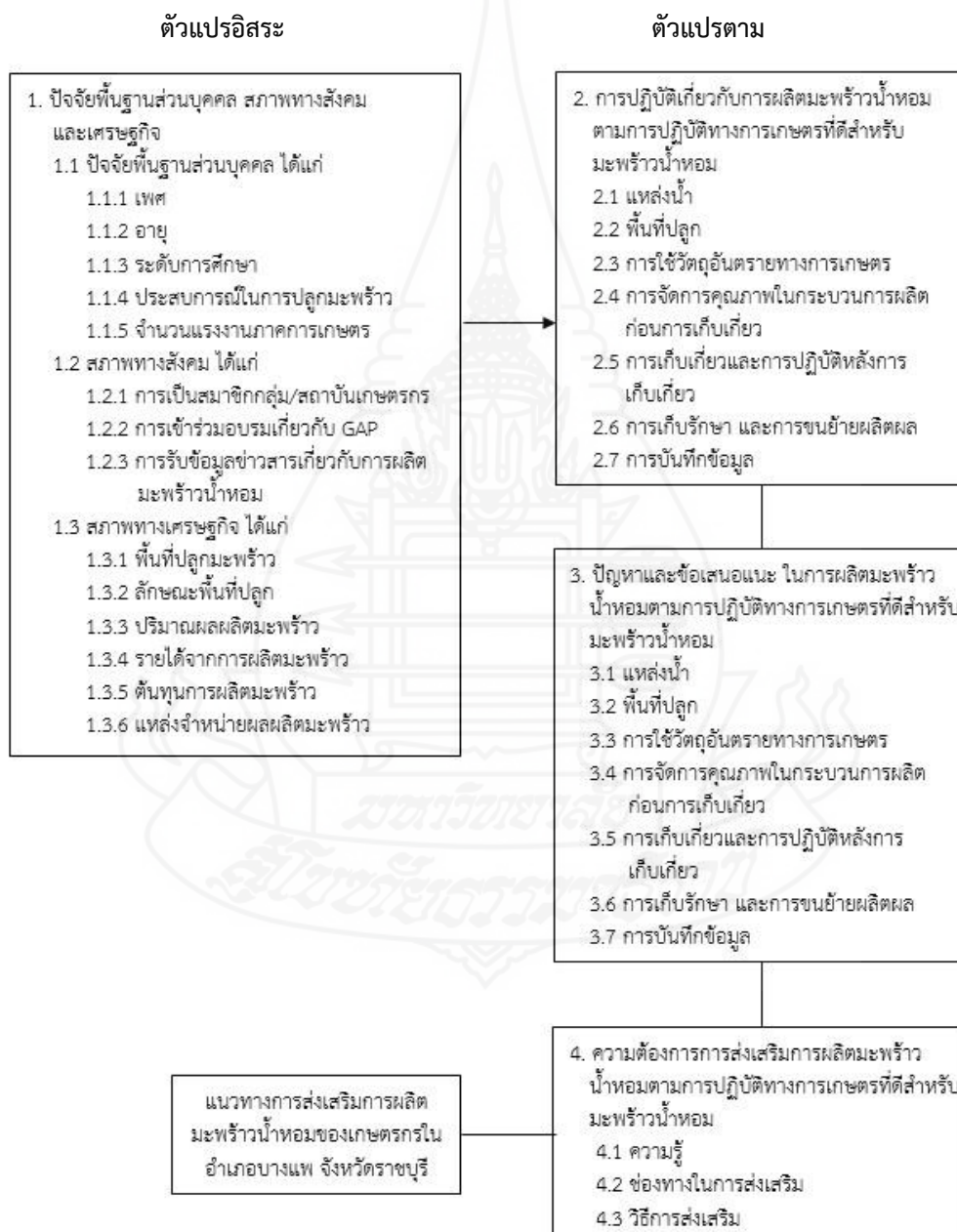
1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

กรอบแนวคิด



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว จำนวนแรงงานภาคการเกษตร สภาพทางสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับ GAP สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว ปริมาณผลผลิตมะพร้าว รายได้จากการผลิตมะพร้าว ต้นทุนการผลิตมะพร้าว มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอม ในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน กับสำนักงานเกษตรอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ในปี 2564 และไม่ได้ใบรับรอง GAP มีจำนวน 480 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ทาร์ ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 143 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก ตามสัดส่วนในแต่ละตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยวิธีการหาค่า Cronbach's alpha ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.814 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.866 และตอนที่ 4 เท่ากับ 0.976 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับโดยใช้ค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้ 1.00-1.80=ระดับน้อยที่สุด 1.80-2.60=ระดับน้อย 2.61-3.40=ระดับปานกลาง 3.41-4.20=ระดับมาก และ 4.21-5.00=ระดับมากที่สุด ส่วนการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร หาความสัมพันธ์ของตัวแปรและสมการทำนายโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ สำหรับแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากผลการศึกษาตามแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล

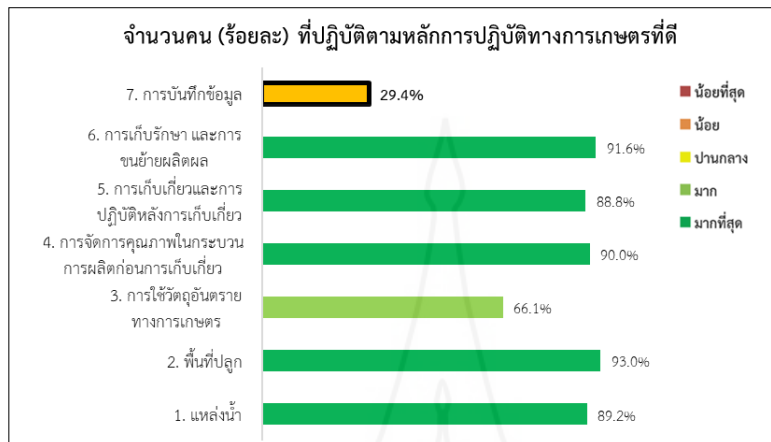
ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวน้ำหอมมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 60.16 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากกว่าระดับอื่น ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 8.57 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.99 ราย และไม่มีแรงงานจ้างเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรมากกว่าครึ่งไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าสองในสามยังไม่เคยอบรมเกี่ยวกับ GAP ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวในระดับมากจากทางอินเทอร์เน็ต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ เพื่อนเกษตรกร กิจกรรมการฝึกอบรม ตามลำดับ พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 13.87 ไร่ ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำสวนเป็นของตนเองและปลูกแบบสวนเดี่ยว ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 1,912.76 ลูกต่อไร่ รายได้จากการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 18,343.46 บาทต่อไร่ ส่วนต้นทุนในการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 5,626.44 บาทต่อไร่ และเกษตรกรร้อยละ 93.0 จำหน่ายผลผลิตมะพร้าวโดยพ่อค้ามารับซื้อที่สวน

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference



ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงจำนวนร้อยละของเกษตรกรที่ปฏิบัติตามการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากภาพที่ 2 พบว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านพื้นที่ปลูก การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว แหล่งน้ำ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และมีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และด้านการบันทึกข้อมูลอยู่ในระดับน้อย โดยที่การปฏิบัติในระดับปานกลางนั้นมีอยู่ในเรื่องของ การไม่มีที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรและปุ๋ยเคมี ในสถานที่มิดชิดปลอดภัยเป็นสัดส่วน ส่วนการปฏิบัติในระดับน้อยนั้นอยู่ในเรื่องของ ไม่มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในแปลงปลูกและการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ไม่ได้บันทึกอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่มีข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบย้อนกลับจากแหล่งผลิตได้

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร การทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ (Multiple Coefficient of Determination ; R^2) มีค่าเท่ากับ 0.273 หมายความว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้ร้อยละ 27.3 ตัวแปรอิสระทั้งหมด 8 ตัวแปร มีจำนวน 2 ตัวแปรที่มีผลกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร คือ ปริมาณผลผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร นั่นคือ ปริมาณผลผลิตมะพร้าวที่น้อย การยอมรับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และรายได้จากการผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร นั่นคือ เมื่อรายได้จากการผลิตมะพร้าวเพิ่มมากขึ้น การยอมรับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ที่ระดับนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังแสดงในตารางที่ 1



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	14.462	9.239	0.000**
1. อายุ (X ₁)	-0.011	-0.492	0.623
2. ประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าว (X ₂)	0.011	0.286	0.775
3. จำนวนแรงงานภาคการเกษตร (X ₃)	-0.377	-1.256	0.211
5. พื้นที่ปลูกมะพร้าว (X ₅)	0.014	0.719	0.473
6. ปริมาณผลผลิตมะพร้าว (X ₆)	-0.002	-3.671	0.000**
7. รายได้จากการผลิตมะพร้าว (X ₇)	0.000	6.001	0.000**
8. ต้นทุนการผลิตมะพร้าว (X ₈)	0.000	-1.262	0.209
R ² = 0.273 SEE = 2.801 F = 6.284 Sig. of F = 0.000			

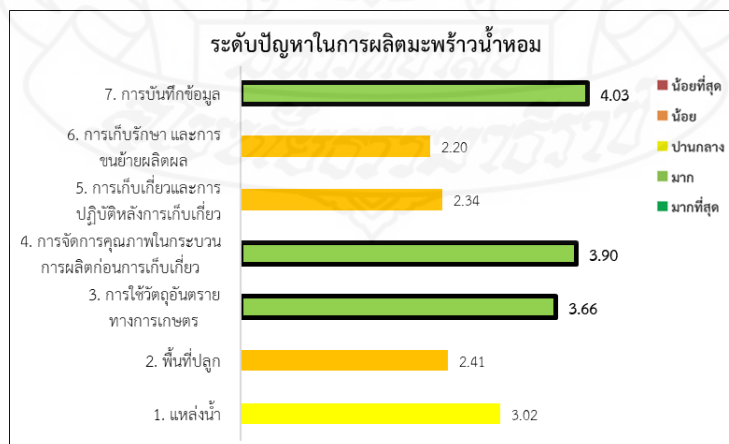
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลวิเคราะห์จากตารางที่ 1 สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$Y = 14.462 - 0.002 X_6 + 0.000 X_7$$

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ปัญหาการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบประเด็นปัญหาการบันทึกข้อมูล การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และการใช้วัตถุดิบทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก รองลงมาประเด็นปัญหาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง และประเด็นปัญหาพื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต อยู่ในระดับน้อย ดังแสดงในภาพที่ 3



ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงระดับของปัญหาในการผลิตมะพร้าวน้ำหอม



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

เกษตรกรมีปัญหาระดับมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบบันทึกมีมาก หลายขั้นตอน ที่อาจยุ่งยากในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 4.25 **ปัญหาระดับมาก** ได้แก่ ขาดการบันทึกที่สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.12 ปัญหาอื่นๆ เช่น ภัยธรรมชาติ โรคและแมลงศัตรูมะพร้าวระบาด มีค่าเฉลี่ย 4.10 ขาดความรู้ในการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ ที่ถูกต้องและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.04 ผลผลิตไม่ได้ตรงตามสายพันธุ์ มีค่าเฉลี่ย 4.03 เกษตรกรเขียนหนังสือไม่เป็น มีค่าเฉลี่ย 3.73 ขาดความรู้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมะพร้าว มีค่าเฉลี่ย 3.57 และการทำลายภาชนะบรรจุวัตถุดิบทราย ทางเกษตรที่ใช้หมดแล้ว มีค่าเฉลี่ย 3.56 **ปัญหาระดับปานกลาง** ได้แก่ ไม่มีสถานที่จัดเก็บวัตถุดิบทรายทางการเกษตรที่เหมาะสมและเป็นสัดส่วน มีค่าเฉลี่ย 3.36 แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการปลูกมะพร้าว มีค่าเฉลี่ย 3.19 ดินมีความเสื่อมโทรม/ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ย 2.87 และน้ำที่ใช้ไม่สะอาด มีค่าเฉลี่ย 2.84 **ปัญหาระดับน้อย** ได้แก่ ขาดความรู้เรื่องการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย 2.50 พื้นที่ปลูกเสี่ยงต่อการปนเปื้อน มีค่าเฉลี่ย 2.36 สถานที่ วิธีการขนย้าย พาหนะ ไม่ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ย 2.20 ความยุ่งยากในการคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออก มีค่าเฉลี่ย 2.19 และพื้นที่ปลูกไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ย 2.00

4.2 ข้อเสนอแนะการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1. ควรมีการควบคุมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้ ไม่ให้มีการขายมะพร้าวที่มีลักษณะกลายพันธุ์ ไม่ตรงตามสายพันธุ์
2. เนื่องจากปุ๋ยเคมีราคาแพง ควรมีการส่งเสริมการลดการใช้สารเคมี ร่วมกับวิธีอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความรู้กับเกษตรกรเรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และมีแหล่งจำหน่ายชีวภัณฑ์
3. ควรมีการจัดการปัญหาแมลงศัตรูมะพร้าวระบาด เกษตรกรใช้สารเคมีในการกำจัด ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น และแปลงข้างเคียงไม่มีการสำรวจและป้องกันกำจัด ทำให้เกิดการระบาดได้ง่าย
4. ควรมีการกำจัดลูกมะพร้าวที่ไม่ได้คุณภาพ โดยการแปรรูปมะพร้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
5. ควรมีการกำจัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทางมะพร้าว เปลือกมะพร้าว จั่นมะพร้าว
6. เกษตรกรไม่มีความเข้าใจในเรื่องการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว ควรจัดทำรูปแบบให้เกษตรกรสามารถเข้าใจ และบันทึกได้ง่าย
7. เนื่องจากราคามะพร้าวที่ไม่แน่นอน ควรมีการกำหนดราคามะพร้าวที่ได้มาตรฐาน GAP ให้มีราคาสูงกว่ามะพร้าวทั่วไป
8. ควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อรับซื้อปุ๋ยเคมีในราคาถูก และมีอำนาจในการต่อรองราคามะพร้าวมากขึ้น

5. ความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

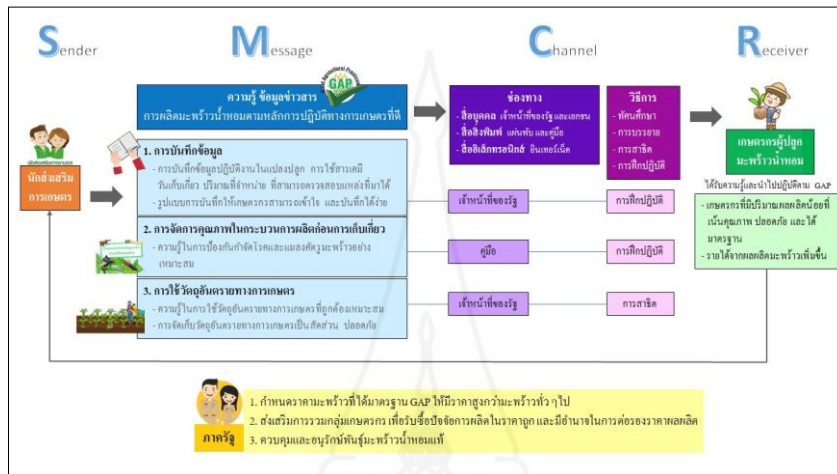
5.1 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า

1. ระดับความต้องการการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในระดับปานกลาง โดยต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุดในการบันทึกข้อมูล
2. ความต้องการด้านช่องทางในการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในระดับปานกลางจากทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ อินเทอร์เน็ต และแผ่นพับ รองลงมาต้องการระดับน้อยจากทางคู่มือ เอกชน ไปสเตอร์ และโทรทัศน์ และต้องการระดับน้อยที่สุดจากทางวิทยุ
3. ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านวิธีการส่งเสริมระดับปานกลางในรูปแบบทัศนศึกษา การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ตามลำดับ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

5.2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังแสดงในภาพที่ 4



ภาพที่ 4 แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรอำเภอบางแพ

1. ให้นักส่งเสริมการเกษตร ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชนเข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกรในกระบวนการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การแปรรูป และการจำหน่าย ตลาด เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ผ่านการรับรองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
 2. เน้นประเด็นที่จะส่งเสริมเกษตรกร อาทิ (1) เรื่องการบันทึกข้อมูล (2) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และ (3) การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ซึ่งเป็นปัญหาและความต้องการของเกษตรกร
 3. สร้างช่องทางในการส่งเสริม สื่อบุคคล หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรมีการบูรณาการร่วมกันจัดฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ การให้บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำและดิน สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นแผ่นพับ และคู่มือ ที่สามารถอ่านเข้าใจง่าย สร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นวิดีโอ หรือสร้างกลุ่มออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้อย่างทันสมัยและรวดเร็ว ทำการเผยแพร่ลงในเพจสำนักงานเกษตรอำเภอรอหรือส่งให้กลุ่มออนไลน์ต่างๆในพื้นที่ช่วยประชาสัมพันธ์
 4. วิธีการในการส่งเสริม โดยการพาเกษตรกรไปทัศนศึกษาดูแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ หรือสถานประกอบการที่รับซื้อมะพร้าวน้ำหอมที่ได้มาตรฐาน โดยให้เกษตรกรต้นแบบหรือผู้ประกอบการบรรยายวิธีการ รวมทั้งสาธิต และให้เกษตรกรลงมือฝึกปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ได้รับการรับรองผ่านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ได้แก่ ปริมาณผลผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์เชิงลบ และรายได้จากผลผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์เชิงบวก พบว่า เกษตรกรได้ปริมาณผลผลิตน้อยที่เน้นคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน ทำให้รายได้จากผลผลิตมะพร้าวเพิ่มขึ้น จากการที่เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่เกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการในการกำหนดราคามะพร้าวที่ได้มาตรฐาน GAP ให้มีราคาสูงกว่ามะพร้าวทั่วไป สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการผลิตและการตลาด และอนุรักษ์พันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 60.16 ปี เกษตรกรมากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 8.57 ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.99 ราย และไม่มีแรงงานจ้างเป็นส่วนใหญ่ การทำการเกษตรมะพร้าวไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานดูแลมาก มีการจ้างแรงงานน้อย ส่วนใหญ่จ้างแรงงานเพิ่มเติมคือ จ้างลูกเล่น จ้างฉีดพ่นสารเคมี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร อินคำ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการสวนมะพร้าวของเกษตรกรในตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 58.78 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาร้อยละ 55.4 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ช่วยทำมะพร้าวเฉลี่ย 1.89 คน มีแรงงานจ้างในการดูแลรักษามะพร้าวเฉลี่ย 0.71 คน ส่วนใหญ่เกษตรกรเจ้าของสวนจะเป็นผู้จัดการจัดการสวนด้วยตนเอง เนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่มีขั้นตอนการดูแลไม่ยุ่งยาก เมื่อเปรียบเทียบกับพืชชนิดอื่น ๆ และสอดคล้องกับมนัสวิน ต้นวิญกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพื่อการส่งออกของเกษตรกรอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 8.37 ปี

1.2 สภาพทางสังคม เกษตรกรมากกว่าสองในสามยังไม่เคยอบรมเกี่ยวกับ GAP โดยเกษตรกรที่เคยอบรม GAP ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มะพร้าวของอำเภอบางแพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร อินคำ (2561) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 67.2 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องระบบการผลิตมะพร้าวแบบ GAP และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม ในระดับมากจากทางอินเทอร์เน็ต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ เพื่อนเกษตรกร กิจกรรมการฝึกอบรม ตามลำดับ เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันนั้นแพร่หลายครอบคลุมไปในทุกพื้นที่ เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับปริญธร ปิยะรักษ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่าเกษตรกรได้รับการติดต่อหรือได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เป็นที่พึงของเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ย 13.87 ไร่ และเกษตรกรมากกว่าสามในสี่ปลูกแบบสวนเดี่ยว มีเกษตรกรบางรายปลูกพืชอื่นๆ แซมหรือผสมผสานในสวนมะพร้าว ได้แก่ กลั้วยน้ำว่า มะม่วง มะนาว มะละกอ พืชผักสวนครัว การปลูกพืชแซมเป็นการใช้พื้นที่ว่างระหว่างแถวมะพร้าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดการผสมผสานการให้น้ำให้ปุ๋ยและกำจัดวัชพืช เพิ่มรายได้เป็นทุนหมุนเวียนในการผลิตให้กับเกษตรกร (สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร , 2562) ปริมาณผลผลิตมะพร้าวในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2564) เฉลี่ย 1,912.76 ลูกต่อไร่ รายได้จากการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 18,343.46 บาทต่อไร่ ต้นทุนในการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 5,626.44 บาทต่อไร่ และเกษตรกรร้อยละ 93.0 จำหน่ายผลผลิตมะพร้าวโดยพ่อค้ามารับซื้อที่สวน โดยพ่อค้าจะมาตัดผลสดทั้งทะลายเองที่สวน เป็นวิธีที่สะดวก ไม่ต้องเสียค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยว และไม่ต้องขนส่งเอง และสอดคล้องกับปริญธร ปิยะรักษ์ (2560) พบว่าต้นทุนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อนที่ไม่ได้ใบรับรอง GAP เฉลี่ย 6,094.23 บาทต่อไร่



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ระดับของการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 67 มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติระดับน้อยในประเด็นการบันทึกข้อมูล ในเรื่องของไม่มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในแปลงปลูกและการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้ง ไม่ได้บันทึกสม่ำเสมอ ทำให้ไม่มีข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบย้อนกลับจากแหล่งผลิตได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพร ผลประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าเกษตรกรปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) มีเพียง 2 ประเด็น คือ วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการบันทึกข้อมูลที่เกษตรกรปฏิบัติตามที่ระดับน้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยที่การปฏิบัติในระดับน้อยนั้นมีอยู่ในเรื่องการขาดความรู้ในการใช้สารเคมี สารชีวภัณฑ์ ส่วนการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดนั้นอยู่ในเรื่องของการจดบันทึก

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปรากฏผลว่า มี 2 ตัวแปร คือ ปริมาณผลผลิตมะพร้าว และรายได้จากการผลิตมะพร้าว มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ปริมาณผลผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่าปริมาณผลผลิตมะพร้าวมีค่าเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 1,912.76 ลูกต่อไร่ เมื่อได้ปริมาณผลผลิตที่น้อย ทำให้เกษตรกรมีความต้องการเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้ได้ราคาที่สูงขึ้น โดยการศึกษาและหาความรู้เรื่องการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามมาตรฐาน และนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่สวนของตนเอง จึงมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่เกษตรกรผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP มากขึ้น

รายได้จากการผลิตมะพร้าว มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยจากการผลิตมะพร้าวเท่ากับ 18,343.46 บาทต่อไร่ จากความสัมพันธ์ในเชิงบวก นั่นคือ รายได้จากการผลิตมะพร้าวที่มากขึ้น เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น ทำให้ได้ผลผลิตที่มีปริมาณมากและมีคุณภาพปลอดภัยต่อผู้บริโภค เมื่อผลผลิตมีคุณภาพตามมาตรฐาน GAP จะเป็นโอกาสที่ผู้รับซื้อหรือพ่อค้าเก็บเกี่ยวผลผลิต คัดขนาด คุณภาพ และกำหนดราคาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอลิษา กลิ่นประทุม (2561) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (จีเอพี) สำหรับมะม่วงของเกษตรกร อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเพศ ประสบการณ์ผลิตมะม่วง แรงงานจ้าง รายได้จากการจำหน่ายมะม่วง รายจ่ายจากการผลิตมะม่วง การใช้สารเคมี และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับมะม่วง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4.1 ปัญหาการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบประเด็นปัญหาการบันทึกข้อมูล ในเรื่องรูปแบบบันทึกมีมาก หลายขั้นตอน ที่อาจยุ่งยากในการปฏิบัติ ประเด็นปัญหาการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ในเรื่องของปัญหาอื่นๆ เช่น ภัยธรรมชาติ โรคและแมลงศัตรูมะพร้าวระบาด จะทำให้ต้นมะพร้าวโทรมผลผลิตมะพร้าวลดลง และผลผลิตไม่ได้ตรงตามสายพันธุ์ และประเด็นปัญหาการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ในเรื่องของขาดความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์ ที่ถูกต้อง และเหมาะสม อยู่ในระดับมาก รองลงมาประเด็นปัญหาแหล่งน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง และประเด็นปัญหาพื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และ การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเกษตรกรได้ให้



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

พ่อค้ามาตัดผลสดทั้งทะลายเองที่สวน ซึ่งพ่อค้าจะเป็นคนเก็บและรวบรวมผลผลิตเอง สอดคล้องกับงานวิจัย ชุมพร ผลประเสริฐ (2562) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในด้านขาดความรู้เรื่องการใช้สารเคมี ร้อยละ 51.2 โดยขาดความรู้ในการใช้สารชีวภัณฑ์ และขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว สำหรับปัญหาด้านการบันทึกข้อมูล ร้อยละ 51.8 ขาดความรู้ในขั้นตอนการบันทึก และไม่มีเวลาในการบันทึก

4.2 ข้อเสนอแนะการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หน่วยงานภาครัฐควรมีการควบคุมพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมแท้ จากแหล่งพันธุ์ที่ดีและเชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามพันธุ์สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทางราชการควรสนับสนุนด้านความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูมะพร้าวพร้อมทั้งแนะนำวิธีป้องกันกำจัดแมลงอย่างถูกต้องถูกวิธี ด้วยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ลดการใช้สารเคมีที่มีราคาแพงและมีแหล่งจำหน่ายสารชีวภัณฑ์ศัตรูธรรมชาติ เป็นการลดต้นทุนการผลิตให้เกษตรกร รวมถึงเรื่องการบันทึกข้อมูลที่เกษตรกรสามารถเข้าใจและบันทึกได้ง่าย ส่งเสริมการรวมกลุ่ม ให้สามารถต่อรองราคามะพร้าวที่ได้มาตรฐาน GAP กับพ่อค้าได้ และให้ความรู้ด้านการแปรรูปและการกำจัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายมะพร้าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร อินดำ (2561) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรมากที่สุด คือ ควรมีการกำหนดมาตรฐานการขายผลผลิตมะพร้าวผลสด รองลงมา คือ ต้องการให้มีราคากลางในการจำหน่ายผลผลิตมะพร้าว และหน่วยงานภาครัฐควรควบคุมราคาปุ๋ยไม่ให้สูงจนเกินไป และสอดคล้องกับปริณธร ปิยะรักษ์ (2560) เกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มในระดับมาก เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ไขปัญหาเป็นศูนย์กลางรับความรู้ในการถ่ายทอดวิชาการ และใช้กระบวนการกลุ่มในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความมั่นคงในอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้

5. ความต้องการและแนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1 ระดับความต้องการการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในระดับปานกลาง โดยต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุดในการบันทึกข้อมูล เกษตรกรไม่เข้าใจการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวที่ถูกต้อง ควรทำรูปแบบให้สามารถเข้าใจบันทึกได้ง่าย และต้องการการส่งเสริมในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว และการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของปริณธร ปิยะรักษ์ (2560) พบว่าเกษตรกรมีความต้องการด้านเนื้อหาเรื่องการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร เกี่ยวกับใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี และด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว เกี่ยวกับโรคและแมลง ในระดับมากที่สุด และใช้สารเคมีกำจัดไม่ถูกวิธี และด้านการบันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้ ชี้แจงและเสนอแนะเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและติดตามให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ

5.2 ความต้องการด้านช่องทางการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางการส่งเสริมในระดับปานกลางจากทางเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะเนื้อหาในเรื่องการบันทึกข้อมูลที่ต้องการการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรให้ความเชื่อมั่นหน่วยงานราชการในพื้นที่สามารถติดต่อขอรับบริการและสอบถามประเด็นได้สะดวก อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและสะดวกด้วยตัวเอง และแผ่นพับ เป็นสื่อที่มีความกระชับศึกษาโดยการอ่านได้ในทุกช่วงเวลา รองลงมาต้องการระดับน้อยจากทางคู่มือ เอกชน ไปสเตอร์ และโทรทัศน์ และต้องการระดับน้อยที่สุดจากทางวิทยุ เป็นสื่อที่ได้เพียงแค่การรับฟังเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญรัตน์ ภัทรชนนวรพล (2560) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในระดับมากจากราชการ คู่มือ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ในระดับปานกลางจากวิทยุ เอกชน โทรทัศน์ โปสเตอร์ และแผ่นพับ ในระดับน้อยจากวิทยุ

5.3 ความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านวิธีการส่งเสริมระดับปานกลางในรูปแบบทัศนศึกษา การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ตามลำดับ โดยการทัศนศึกษา ทำให้พบเห็นผลงานของเกษตรกรที่มีประสบการณ์จริงที่ได้รับผลสำเร็จแล้ว เป็นวิธีที่เกษตรกรได้เรียนรู้ ได้เห็น ได้ฟังประสบการณ์จริง และสามารถพูดคุยซักถามได้ ช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจและยอมรับมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญรัตน์ ภัทรชนนวรพล (2560) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้ผ่านวิธีการส่งเสริมระดับมากในรูปแบบทัศนศึกษา ฝึกปฏิบัติ สาธิต และการบรรยาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 4.00 3.97 และ 3.78 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการศึกษาการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี มีข้อควรพิจารณาเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรให้ความสำคัญในการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ ปลอดภัย เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด และการแปรรูปผลผลิตมะพร้าว เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต ซึ่งจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าการจำหน่ายมะพร้าวผลสด

2) เกษตรกรควรตระหนักถึงการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ด้วยการสำรวจแปลงมะพร้าวของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ป้องกันกำจัดอย่างถูกต้องและถูกวิธี ด้วยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน ลดปริมาณการใช้สารเคมีที่มีราคาแพงให้น้อยลง ใช้สารชีวภัณฑ์ ศัตรูธรรมชาติทดแทน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

3) จากปัญหาการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีปัญหาด้านการบันทึกเกษตรกรควรหมั่นฝึกฝนให้มีการปฏิบัติที่สม่ำเสมอ โดยบันทึกข้อมูลกระบวนการผลิตทุกขั้นตอนจนถึงการเก็บเกี่ยวจำหน่าย เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนกลับข้อมูลได้ และเกษตรกรสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิต

4) เกษตรกรควรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมเพิ่มขึ้นผ่านทางช่องทางต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ อินเทอร์เน็ต แผ่นพับ และอื่นๆ ในรูปแบบ ทัศนศึกษา การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างเกษตรกร และนำไปปรับใช้ในการผลิตมะพร้าวของตนเองให้ได้ตามมาตรฐาน

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ภาครัฐควรมีมาตรการในเรื่องการกำหนดราคาผลผลิตมะพร้าวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานให้มีราคาสูงกว่ามะพร้าวที่ผลิตแบบทั่วไป และควบคุมกำกับพ่อค้าคนกลาง ล้ง ผู้ประกอบการ ในการคัดคุณภาพมะพร้าวและการกำหนดราคาอย่างเป็นธรรม

2) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีการบูรณาการร่วมกันจัดฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ การให้บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำและดิน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในแต่ละด้านตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี รวมถึงการผลิต การตลาด การแปรรูป และการกำจัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควบศึกษาด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมะพร้าว น้ำหอมที่เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางสื่อและวิธีการส่งเสริมให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ต่างๆ รวมถึงสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองทั้งด้านการผลิตและการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความต้องการของผู้รับซื้อ ทั้งในส่วนของผู้ค้าคนกลาง ล้ง ผู้ประกอบการ รวมไปถึงผู้รับจ้างเก็บเกี่ยว เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาการผลิตมะพร้าวตามความต้องการของผู้รับซื้อ

2.2 ศึกษางานวิจัยเปรียบเทียบปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต และรายได้ของเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว น้ำหอมที่ ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความ มั่นใจและยอมรับปฏิบัติมากขึ้น

2.3 ศึกษางานวิจัยการแปรรูปมะพร้าว น้ำหอม เพื่อเป็นการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้ามะพร้าว น้ำหอม

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2560). ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มะพร้าว น้ำหอมราชบุรี ทะเบียนเลขที่ สข 60100097 ประกาศ ณ วันที่ 22 ธันวาคม 2560.
- กรมวิชาการเกษตร. (2564). GAP DOA Online ผลการดำเนินงานพืชมะพร้าว น้ำหอม จังหวัดราชบุรี. สืบค้นจาก <http://gap.doa.go.th/?t=5&r=175&p=70>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). ผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร จำแนกตามประเภทการถือครอง ปี 2564 (ตามที่ตั้งแปลง) ข้อมูลผู้ปลูก มะพร้าวอ่อน. สืบค้นจาก http://www.farmer.doe.go.th/plants_detail/plants_report_64/report_area_type64_select
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2563). เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุมพร ผลประเสริฐ. (2562). การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของเกษตรกร ในอำเภอ เมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธัญญรัตน์ ภัทรชนนวรพล. (2560). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตส้มโอตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปริญธร ปิยะรักษ์. (2560). การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนปลอดภัยตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ใน อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มนัสวิน ต้นวินกุล. (2563). การผลิตมะพร้าว น้ำหอมเพื่อการส่งออกของเกษตรกร อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.



การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

-
- สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. (2562). การจัดการความรู้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวน้ำหอม. นนทบุรี: การ์ันตี (Guarantee).
- สุภาพร อินดำ. (2561). การจัดการสวนมะพร้าวของเกษตรกรในตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2551). การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมะพร้าวน้ำหอม. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถิติการส่งออกมะพร้าวอ่อน ตั้งแต่ปี 2562 ถึง 2564. สืบค้นจาก <http://impexp.oae.go.th/service/export.php>
- อลิษา กลิ่นประทุม. (2561). ความต้องการความรู้เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม (จีเอพี) สำหรับมะม่วงของเกษตรกร อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

